

Forslag til planprogram Helse- og omsorgsplan 2022-2034

Plánaprográmmaevttohus Varrisvuodá- ja dorvoplána 2022-2034

Vedtatt høring/offentlig ettersyn: Formannskapet 28.11.22, sak 154/22
Vedtatt:

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Bakgrunn for planarbeidet.....	3
1.2 Hva er en kommunedelplan?.....	3
1.3 Formål med planprogram	4
2. Kunnskapsgrunnlag og utredningsbehov	4
2.1 Utredningsbehov	5
3. Dagens situasjon og utfordringsbildet	5
4. Fokusområde for planen	6
4.1 Overordnet visjon og fokusområdene i Kommuneplanens samfunnsdel.....	6
5. Organisering av planprosessen	7
5.1 Medvirkning.....	7
5.2 Informasjon.....	7
5.3 Fremdriftsplan	8
6. Rammer og føringer for planarbeidet	8
6.1 Sentrale føringer.....	9
6.2 Regionale føringer	9
6.3 Lokale føringer	9

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for planarbeidet

Kommunestyret har i møte 9. desember 2020, sak KST 161/20, vedtatt Kommunal planstrategi 2020-2024. Planstrategien hjemler utarbeidelse av ny Helse- og omsorgsplan. Planen skal utarbeides som kommunedelplan etter prosesskravene i Plan- og bygningsloven (PBL).

1.2 Hva er en kommunedelplan?

En kommunedelplan er en overordnet plan, men på et noe mer detaljert nivå enn kommuneplanen. Kommunedelplaner dekker enten en geografisk del av kommunen eller en bestemt enhet, sektor og tema.

Kommunedelplanen for helse, - omsorg og velferd vil omhandle hele befolkningen, «fra vugge til grav». Planen skal vise mål og strategier for å sikre god forebygging, helse-, omsorg- og velferdstjenester for innbyggerne. Planen skal også sikre at målene i kommuneplanens samfunnsdel, samt nasjonale og regionale føringer følges opp.

Planen vil være retningsgivende for helse- og omsorgssektoren, herunder også forebyggende og folkehelse, og viktig i utarbeidelsen temaplanene;

- Demensplan:
Målet med temaplanen er å skape et mer demensvennlig samfunn. Temaplanen vil inneholde satsningsområdene koordinerte tjenester, informasjon, dagaktivitet og pårørendeskole.
- Plan for psykisk helsevern og rus:
Temaplanen vil ta for seg utfordringsbildet som gjelder i forhold til problematikken rundt psykisk helsevern og rus i Tjeldsund kommune. Dette i henhold til nasjonale faglige retningslinjer sett opp mot lokale forhold.
- Plan for habilitering og rehabilitering:
Temaplanen vil være en tjenesteovergripende og lovpålagt plan som dekker områdene habilitering og rehabilitering. Planen har som mål å styrke målgruppens muligheter til å leve et mest mulig aktivt og selvstendig liv. Temaplanen må ses i sammenheng med andre planer, innenfor psykisk helsearbeid og rus politisk handlingsplan etc.
- Strategisk plan for velferdsteknologi:
Temaplanen vil være viktig for å finne løsninger for hvordan velferdsteknologi kan tas i bruk i Tjeldsund. Velferdsteknologi vil være en viktig del av tjenesteytingen i helse- og omsorgssektoren for at mennesker skal kunne mestre å bo hjemme så lenge som mulig.

- Leve hele livet:
«Leve hele livet» er en overordnet reform som skal innarbeides i kommunens planverk. Selv om reformen er særlig rettet mot helse- og omsorgssektoren skal reformen tas med som et overordnet hensyn i utarbeidelse av alle kommunale planer. Alle sektorer må bidra til at Tjeldsund kan skape et aldersvennlig samfunn.
- Vold og overgrep i nære relasjoner:
Målet er å forebygge og iverksette gode hjelpetiltak, slik at berørte får tilrettelagte og helhetlige tilbud.

1.3 Formål med planprogram

Ved utarbeidelse av alle regionale og kommunale planer skal det som et ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet (jf. PBL §4-1). Planprogrammet er på mange måter en «plan for planen» ved at det skal gjøres rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning og behovet for utredninger. Hensikten er å legge til rette for en åpen planprosess som sikrer bred og hensiktsmessig medvirkning og involvering fra alle berørte parter gjennom hele prosessen.

Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart. Høringsfrist skal være minimum seks uker.

2. Kunnskapsgrunnlag og utredningsbehov

Vi planlegger for å redusere tilfeldigheter og for å unngå å basere vårt faglige arbeid på intuisjon når det er mulig å bygge på kunnskap. Planprosesser må bygges på kunnskap om faktiske forhold, hvilke prosesser som er i gang, hvordan ulike prosesser påvirker den situasjonen man ønsker å planlegge for, hvilke aktører som er involvert og hvilke interesser de har osv.

I planprosessen utarbeides det et kunnskapsgrunnlag, som skal beskrive situasjonen nå, utvikling, utfordringer og problemstillinger for helse-, omsorg- og velferdsområdet.

Kunnskapsgrunnlaget vil også kort oppsummere og beskrivelse av:

- Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer (Folkehelseoversikten); Folkehelseoversikten er et omfattende dokument som bygger på både kvalitativ og kvantitativ data. Oversikten beskriver blant annet helsetilstand og påvirkningsfaktorene, demografisk utvikling og utfordringene vi går i møte.
- Virksomhetsdata
- Demografiske konsekvenser
- Morgendagens utfordringer
- SWOT-analyse av kommunens helsetjeneste

- Tidligere medvirkning ved annet planarbeid

2.1 Utredningsbehov

Utredningsbehov handler om å innhente statistikk, fakta og analyser for å kunne ta avgjørelser basert på kunnskap. Dette gjelder spesielt for satsingsområdene for helse- og omsorg, og for de områdene hvor kommunen opplever utfordringer.

For å kunne gjøre gode beslutninger er det viktig med et godt kunnskapsgrunnlag. Offentlig tilgjengelig data vil bli brukt ved utarbeidelsen samt oversikt over nasjonale, regionale og lokale føringer for planarbeidet. Blant kunnskapsgrunnlaget vil også lokal kunnskap og medvirkning være viktig. Der kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig kan det også være nødvendig med tilleggsutredninger.

3. Dagens situasjon og utfordringsbildet

Etter kommunesammenslåingen har nye Tjeldsund kommune i overkant av 4200 innbyggere. Befolkningsframskrivninger fra SSB viser at Tjeldsund kommune vil ha en svak befolkningsvekst frem mot 2050. Framskrivningen tilsier økning i antall eldre og en nedgang i antall yngre og yrkesaktive personer, og dette er forventet å øke frem mot 2050. Denne utviklingen ses også på nasjonalt hold. Utviklingen av befolkningssammensetning vil påvirke langsiktige strategier og veivalg for planleggingen i Tjeldsund kommune fremover.

Tjeldsund kommune ble en del av forvaltningsområde for samisk språk i 2020. Dette innebærer at samisk og norsk er likestilte språk. Innbyggere har rett til å bli betjent og få svar på samisk når de henvender seg til kommunen. Innlemmelsen i forvaltningsområdet bidrar til at det samiske perspektivet blir styrket i kommunen jf. ILO konvensjonen. Samiske interesser og medvirkning skal innarbeides som en naturlig del av kommunens virksomhet, herunder også helse og omsorgstjeneste.

Helse- og omsorgstjenestene i Tjeldsund kommune består i dag av hjemmetjenesten, fordelt på distriktene nord, midt og sør, to aldershjem og to sykehjem, ubemannede omsorgsboliger, lege- og psykologtjeneste, fysioterapi og ergoterapi, miljøtjenesten¹, Enhet forebygging² og Enhet kultur og folkehelse³. Tjeldsund kommune har i tillegg interkommunalt samarbeid med nabokommunene og Universitetssykehuset Nord-Norge.

Kommunen opplever i dag en økt etterspørsel etter institusjonsplasser og hjemmetjenester. Dette vil forsterke seg i årene som kommer, med bakgrunn i den økende aldrende befolkningen. Kommunen ser også en økt etterspørsel etter psykiske helse- og rustjenester, i ulike aldersgrupper, og det forventes at

¹ I miljøtjenesten inngår psykisk helsevern og rustjenesten, støttekontaktordningen, tilbud for avlastning for barn og ungdom, samt døgnbemannede boliger for funksjons- og utviklingshemmede og personer innenfor psykisk helsevern og rustjenesten.

² Enhet forebygging drifter svangerskapsomsorgen, helsestasjon, skolehelsetjenesten, helsestasjon for ungdom og reisevaksinering. Enheten drifter også barneverntjenesten.

³ Enhet kultur og folkehelse jobber med lavterskel barne- og ungdomsarbeid, kultur- og folkehelsearbeid, bibliotek, frivillighetssentral, friskliv og utstyrssentral. Tjenestene omfatter også friluftsliv, idrettsanlegg, spillemidler, museum, Den kulturelle spaserstokken, støtteordninger, KS sitt nettverk for universell utforming m.m..

tjenesten må styrkes i framtiden på bakgrunn av ytterligere økt behov. Det er store avstander i Tjeldsund kommune og helsetjenestene opplever det som utfordrende, til tross for at hjemmetjenesten er fordelt på ulike distrikter. Blant annet er det utfordrende med transport, for å få samlet hjemmeboende til felles aktiviteter og til tilbud som dagsenter for demens. Det må skje en betydelig styrking av hjemmetjenesten og kapasiteten på institusjonsplasser/sykehjemsplasser for å møte det økende behovet i framtiden, samt en organisering av transporttjenestetilbudet.

Tjeldsund kommune har i dag store utfordringer med å rekruttere fagpersonell innen helse og omsorgstjenesten. Kommunen opplever en økende konkurranse med nabokommuner og private institusjoner om arbeidskraft til helse- og omsorgssektoren. Det er i dag, og for fremtiden et stort behov for personell med kompetanse innenfor helse. Det vil videre være viktig å beholde og tilby kompetanseheving på nåværende personell samt rekruttere.

Helse- og omsorgsplanen vil ta for seg overnevnte situasjons- og utfordringsbilde. Det er også ønskelig med økt fokus på forebygging og rehabilitering, teknologiske hjelpemidler og ressurseffektive tiltak.

4. Fokusområde for planen

Som grunnlag for planen skal status, utfordringer og prognoser for framtidig tjenestebehov og investeringer synliggjøres. Med utgangspunkt i mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel konkretiseres mål for helse-, omsorg og velferdsområdet, og strategier defineres for hvordan sektoren skal arbeide for å nå disse målene.

Helse- og omsorgsplan vil følges opp og utdypes av temaplaner med tilhørende handlingsplaner

4.1 Overordnet visjon og fokusområdene i Kommuneplanens samfunnsdel

Tjeldsunds visjon er:

«Sammen skaper vi livskraftige samfunn som fremmer vekst, opplevelse og folkehelse»

For å jobbe mot denne visjonen er det pekt ut tre fokusområder fram mot 2034:

Bærekraftig utvikling av Tjeldsund: Utvikling av kommunen hvor folkehelse, opplevelse og vekst er en del av samfunnsutviklingen. Innenfor dette fokusområdet er det satt mål og strategier for hvordan Tjeldsund skal videreutvikles som attraktiv bostedskommune.

Næring og kompetanse: Tjeldsund skal ta del i den utviklingen som skjer i regionen. Utviklingen vil gi ringvirkninger til hele Tjeldsundsamfunnet. Innenfor dette fokusområdet er det satt mål og strategier for hvordan vi skal bli attraktive og konkurransedyktige.

Trygt og godt å bo og leve i Tjeldsund: Alle skal være del av et fellesskap og ha tilgang på ulike tjenestetilbud. Innenfor fokusområdet er det satt mål og strategier for hvordan vi skal utvikle et inkluderende kommunesamfunn.

5. Organisering av planprosessen

Arbeidet med helse- og omsorgsplanen vil bli gjort i en tverrfaglig gruppe, ledet av Rådgiver helse og beredskap. Andre medlemmer i gruppa vil være Kommuneoverlegen, enhetsleder fra Helse- og omsorg, Enhetsleder enhet forebygging, Enhetsleder/konstituert enhetsleder miljøtjenesten, Rådgiver samisk forvaltningsområde og Kommuneplanlegger. Planeier vil være Tjeldsund kommune, ved Rådmannen. Planen skal forankres politisk og skal ut på offentlig høring og ettersyn. Andre aktuelle instanser vil bli tatt med ved behov.

5.1 Medvirkning

Medvirkning skal gi den enkelte mulighet til innflytelse i beslutningsprosessene. Kommunen skal lytte til alle innspill og vurdere dem. Det er kommunestyret som tar de avgjørende bestemmelser. Oversiktlige og forutsigbare planprosesser gir bedre medvirkningsmuligheter og kan bidra til at man finner de beste løsningene.

Politisk forankring i planarbeidet er viktig, og politikerne skal sikres mulighet til å gi innspill og til å sette seg inn i forslagene i planen før endelig behandling.

Planen vil ligge åpen for allmennheten på kommunens nettside, samt sendes til tillitsvalgte, verneombud og andre aktuelle høringsinstanser.

Medvirkningsprosesser vil ta utgangspunkt i lovkravet i PLB, § 5-1 og 5-2. Utover lovkravene vurderes temamøter med presentasjon av utfordringer og muligheter, og hvor det legges opp til dialog og innspill, herunder:

- Spørreundersøkelser eller intervju av brukere og fremtidige brukere, inkludert pårørende
- Prosesser rettet mot grupper og organisasjoner
- Prosesser rettet mot tjenesteytere/fagpersonell
- Medvirkningsopplegg ute i bygdesentrene

5.2 Informasjon

Det er viktig med god og tydelig informasjonsflyt for å danne grunnlaget for dialog og medvirkning, og bruk av digitale plattformer/sosiale medier er i så måte viktige verktøy. I prosessen ved utarbeidelse av planprogram og Helse- og omsorgsplan vil de viktigste plattformene ved formidling av prosessen og medvirkningsmuligheter være Tjeldsund kommunes hjemmeside og Facebookside. Det vil også være mulighet å få høringen utlevert

Det legges opp til løpende orientering og dialog med politiske utvalg og råd.

5.3 Fremdriftsplan

Det er lagt opp en fremdriftsplan med mål om politisk behandling av planforslaget i kommunestyret innen 31.12.23

	År	2022					2023											
	Mnd	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	
Utarbeide planprogram																		
Varsle planoppstart																		
Politisk behandling planprogram																		
Høring av planprogram offentlig ettersyn																		
Behandle innspill planprogram																		
Fastsetting av planprogram politisk (Kommunestyret)																		
Medvirkningsprosess																		
Utarbeide planforslag																		
Politisk behandling planforslag																		
Høring planforslag offentlig, samt råd og utvalg																		
Behandle innspill planforslag																		
Fastsetting av Helse- og omsorgsplanen politisk																		

6. Rammer og føringer for planarbeidet

Kommunenes tjenester innen helse og omsorg reguleres av mange lover og forskrifter. De mest sentrale lovene er:

- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)
- Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven)
- Lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (psykisk helsevernloven)
- Lov om helsepersonell mv. (helsepersonell-loven)

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging bygger på FNs 17 bærekraftsmål, og skal legges til grunn for all kommunal planlegging. I planleggingen forventes at de fire store utfordringene vektlegges:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape trygge samfunn for alle

6.1 Sentrale føringer

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging
- Meld. ST. 7 (2019-2020) Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023
- Meld. St. 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet
- Samhandlingsreformen (2008-2009)
- Meld. St. 15 (2017-2018) Leve hele livet – En kvalitetsreform for eldre
- Meld. St. 9 (2019-2020) Kvalitet og pasientsikkerhet 2018
- Kompetanseløftet 2025
- Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge
- Meld. St. 19 (2018-2019) Folkehelsemeldinga «Gode liv i eit trygt samfunn» (2018-2019)
- SINTEF: Er smått alltid godt i eldreomsorgen? (2016)
- Nasjonal strategi for frivillig arbeid på hele- og omsorgsfeltet (2015-2020)
- Mestre hele livet – regjeringens strategi for god psykisk helse (2017-2022)
- Meld.St.29 Morgendagens om sorg (2012-2013)
- Omsorg 2020 -Regjeringens plan for omsorgsfeltet (2015-2020)
- Demensplan 2020 – et mer demensvennlig samfunn
- Vi- de pårørende. Regjeringens pårørendestrategi og handlingsplan
- Prop. 15 S (2015-2016) Opptrappingsplan for rusfeltet (2016-2020)
- NOU 2019: 26 Rusreform – fra straff til hjelp

6.2 Regionale føringer

- Helsetjenester for eldre – plan for samhandling mellom Helse Nord og kommunene, 2019-2025
- Ishavserklæringen – partnerskaps erklæring mellom UNN og de 24 kommunene i deres nedslagsfelt – Troms og Ofoten Helsefelleskap

6.3 Lokale føringer

- Kommunal planstrategi Tjeldsund kommune 2020-2024
- Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2034, Tjeldsund kommune
- Økonomiplan, Tjeldsund kommune
- Folkehelseoversikten – levekår og helse i Tjeldsund kommune
- Ungdata
- Interkommunale samarbeidsavtaler som omhandler helse- og omsorgstjenester